

PŘEDÁNÍM POCTY ČKA 2008 BYLA ZAHÁJENA VÝSTAVA MIROSLAVA BAŠEHO

Profesor Miroslav Baše obdržel ve středu 6. května 2009 in memoriam Poctu České komory architektů 2008. Cenu převzala jeho manželka Olga Bašeová. Ceremoniál proběhl při zahájení výstavy Bašeho díla v pražské Galerii Jaroslava Fragnera.

Pocta ČKA je udělována každoročně již od roku 2000 významné osobnosti v oboru, která se svou prací a morálním kreditem výrazně zapísala do historie moderní české architektury. Právě prof. Ing. arch. Miroslav Baše bezesbýtku splňoval podmínky statutu Pocty ČKA. Podle sdělení člena odborné poroty, která vybírala osobnost, již by mělo být toto ocenění uděleno, profesora Miroslava Masáka „byl Baše osobností, která svým rozhledem a svými zájmy přesahovala obor architektury a urbanismu a jeho přesvědčení o přednosti věcí veřejných před osobními zájmy ho dovedlo i k trvalé společenské aktivitě. Jeho pevný občanský postoj se projevil nejen v obou vypjatých obdobích naší současné historie, ale i v pasivní době normalizace sedmdesátých a osmdesátých let“.

Profesor Baše zemřel loni v únoru v věku nedožitých 75 let. Vystudoval Fakultu architektury a pozemního stavitelství ČVUT v Praze (1951–1956), kde pracoval jako pomocná vědecká síla u profesora Oldřicha Stefana, a absolvoval postgraduální studium na Wayne State University v Detroitu (1969–1970). Odbornou praxi začal v ateliéru obytných staveb Státního typizačního ústavu v Praze (1957–1959), pokračoval v Krajském projektovém ústavu v Plzni, ve středisku Mariánské Lázně (1959–1966), přešel do ateliéru Jiřího Gočára v Praze (1966–1966) a poté nastoupil ve Státním ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů (1968–1991).

Byl významným odborníkem v oboru architektury, urbanismu a obnovy venkova. Zpracoval desítky projektů novostaveb i rekonstrukcí, urbanistických plánů, prognóz, analýz i dalších teoretických studií. Podílel se také na zpracování plánu regionálního rozvoje pákistánského Karáčí či Kolomba na Srí Lance. Tři roky působil v Kuvajtu, kde zpracovával koncepci centra. Působil jako konzultant a pedagog na řadě vysokých škol včetně FA ČVUT, kde byl vedoucím ústavu urbanismu. Publikoval texty u nás i v zahraničí, uspořádal mnoho symposií, v roce 1991 pak byl jedním z hlavních organizátorů a účastníků mimořádně významné mezinárodní konference PRAHA – budoucnost historického města. Baše byl také místopředsedou Spolku pro obnovu venkova a iniciátorem studentské soutěže Stavba pro venkov.

Na slavnostním ceremoniálu představil Bašeho tvorbu architekt Petr Všeetečka, který byl nejen členem odborné poroty Pocty ČKA 2008, ale je také autorem koncepce katalogu a výstavy Město – Suburbie – Venkov, která probíhala do 22. května 2009 v Galerii Jaroslava Fragnera v Praze. Ve své řeči upozornil především na Územní prognózu Pražské památkové rezervace z 80. let, Bašeho magnum opus, která poskytla do té doby neznámý ucelený pohled mnoha profesí na strukturu a hodnotu historického města. Připomněl téma suburbií, míst mezi městem a venkovem, a vyzdvihl šíři aktivit týkajících se

Foto: Michal Ureš

obnovy venkova. „Miroslav Baše nebyl ortodoxním regulátorem ani konzervátorem sídel či krajiny, jeho pohled byl organický, jeho síla byla v kladení otázek, shromáždění a analýze relevantních dat, v pochopení rozporů a v argumentaci,“ říká Petr Všečeka.

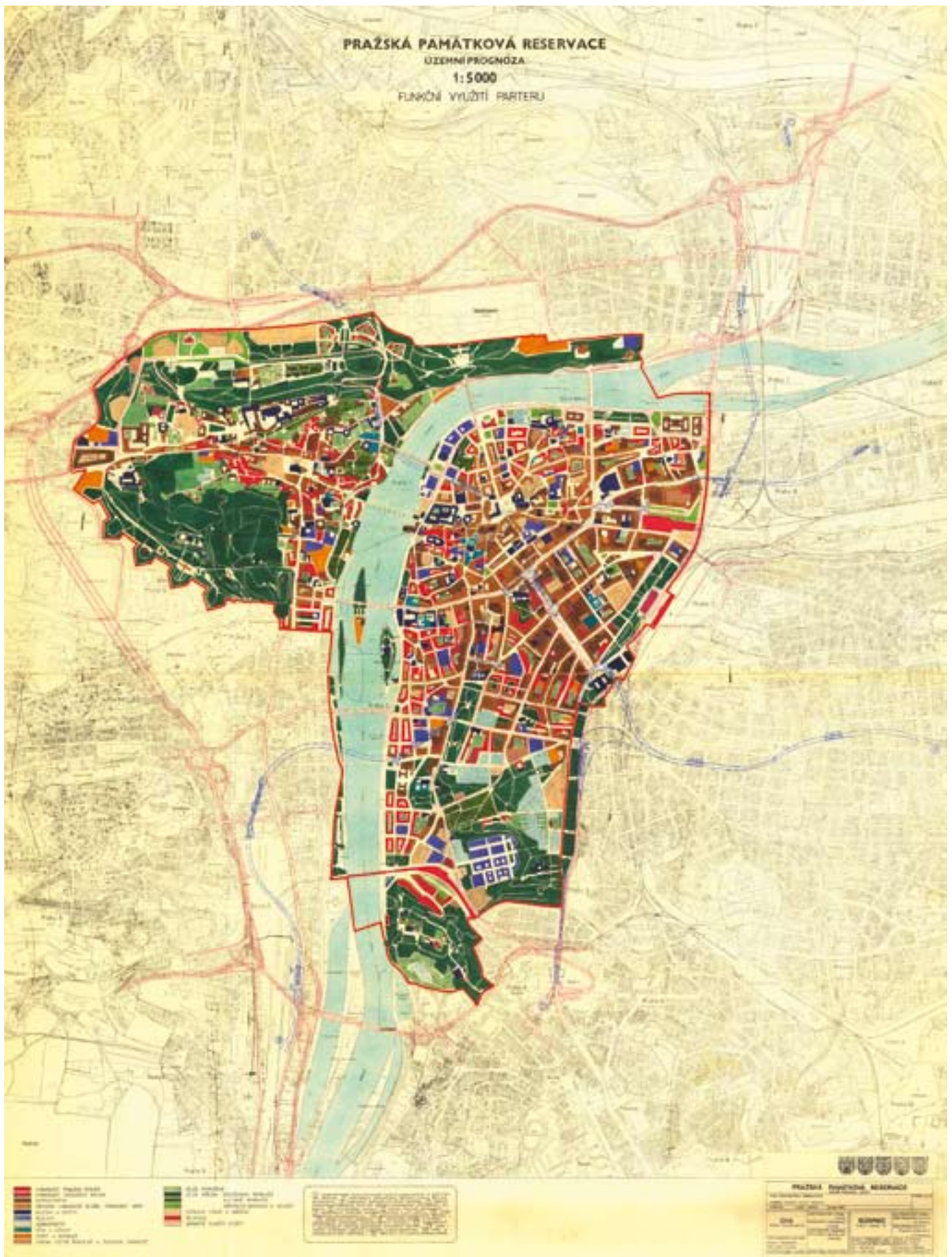
Miroslav Baše spolupracoval s řadou organizací, spolků a významných osobností. Svůj hold mu proto přišel vzdát také RNDr. Václav Cílek, který s Bašem spolupracoval právě na tématu suburbanizace a popularizovali společně pojem „sídelní kaše“. Za spolupráci a podporu aktivit sdružení Antikomplex poděkoval Matěj Spurný. Bašeho činnost pro Spolek pro obnovu venkova připomenul starosta města Nečtiny Ing. Jiří Křemenák. Obec Nečtiny byla shodou okolností místem, kde profesor Baše realizoval jednu ze svých posledních přednášek. Celý text přednášky, včetně dalších zásadních Bašeho textů, je přetištěn v katalogu doprovázejícím výstavu.

Plastiku od sochaře Richarda Kočího, Poctu ČKA 2008, předal paní Olze Bašeové předseda České komory architektů Ing. arch. Dalibor Borák, pamětní listinu architekt Jiří Merger, předseda pracovní skupiny pro památkovou péči při ČKA, v níž Baše působil.

Markéta Pražanová

Tisková zpráva ČKA
ze dne 7. května 2009

Pražská památková rezervace, územní prognóza – návrh, funkční využití parteru, ÚHA a SURPMO, 1982, archiv ÚRM

MĚSTO–SUBURBIE–VENKOV

nětnější českém textu na téma regionalismu v architektuře, a v jeho kritickém ohlednutí za Programem obnovy vesnice v přednášce v Nečtinách v roce 2007 (oba texty do knihy rovněž zařazujeme).

Ve všech třech případech osvědčil schopnost vystihnout oblast, které takřka před našima očima hrozí rozpad, námi ještě nevnímaný. Baše chápe otázky urbanismu i venkova primárně v rovině hospodářské, demografické, vlastnické a sociální, bez kterých nemohou být otázky formy sídel a krajiny uspokojivě zodpovězeny. S velkým nasazením pomáhá venkovu nacházet ztracené sebevědomí především praktickou spoluprací se starosty obcí a probuzením zájmu o toto téma u studentů.

Miroslav Baše nebyl ortodoxním regulátorem ani konzervátorem sídel či krajiny, jeho pohled byl organický, jeho síla byla v kladení otázek, shrnutí a analýze relevantních dat, v pochopení rozporů a v argumentaci.

Potřebu pravidel hry ve smyslu nalezeného urbanistického principu silně zdůrazňoval, nešlo ale o technokratický pohled. Příkladem nechť je jeho pohled na záměr výstavby mrakodrapu na Pankráci, kde místo o výšce stavby polemizuje o jejím obsahu: „... Jsem přesvědčen, že skutečným kontrapunktem k Pražskému hradu by se mohla stát jen obsahově silná budova ... a že formální, architektonická reflexe určitého způsobu administrativní práce nemohou nadále obstát jako nejvyšší symboly místa, země. Praha by v dané situaci měla projevit více rozhodnosti a ucházet se o umístění evropské nebo celosvětové instituce a tím se zařadit mezi další evropské metropole...“ (Přelet nad Pankráckou plání, *Architekt* 7/2001).

Vzájemné odzvěnění se památkové péče a nové architektonické tvorby viděl realisticky jako oboustrannou deformaci komunismem, neboť si byl vědom, že v otevřené společnosti je místo vyceněných zubů ceněna dlouhodobě pěstovaná kultura tvůrčího dialogu.

Z bohatého architektonického autorského obrazového archivu jsou v knize zařazeny kresby a grafiky vytvořené v interiérech pražských kostelů a fotografie ke sledovaným tématům. Bylo věru z čeho vybírat.

Petr Všečeka,
autor koncepce výstavy a katalogu,
člen poroty Pocty ČKA 2008

Úvodní text z katalogu

Tvůrcům publikace a výstavy věnované renesanční osobnosti Miroslava Bašeho připadá fascinující jeho posedlost otázkami. Většina jeho práce je neviditelná, přesto na ni můžeme odkazovat. Když se na ni ptáme zasvěcených, nikdy nevynechají lidský charakter Miroslava Bašeho. Pokoušíme se jej tedy (alespoň formou reflexí v závěru knihy) vykreslit.

Tematické členění do tří oddílů vyjádřených v názvu knihy i výstavy Město – Suburbie – Venkov je do jisté míry chronologií Bašeho tvůrčího života. Každé ze tří témat se přitom odehrává na jiném dobovém pozadí, vždy jde ale o téma společností podceněné, včas ve své vztahové složitosti nerozpoznané. Jestliže se už na přelomu šedesátých a sedmdesátých let Miroslav Baše věnoval zcela průkopnický industriální památkám Ostravska a o deset let později mimořádně uceleně popsal problematiku Pražské památkové rezervace, pak si v devadesátých letech a na počátku nového milénia zvolil ještě širší prostor obnovy venkova, spojený s publicistickou a pedagogickou činností.

Územní prognóza Pražské památkové rezervace, Bašeho magnum opus, poskytla do té doby neznámý ucelený pohled mnoha profesí na strukturu a hodnotu historického města, aby zároveň, době navzdory, potvrdila i jeho vrstevnatost a nejednoznačnost, nutnost pochopení rozporů namísto jejich odstraňování (slovy J. Derridy: „Město má zůstat otevřeno tomu, že ví, že ještě neví, čím bude...“). Z dnešního pohledu je prognóza cenným dobovým záznamem myšlení o městě, uplatněným na jedinečném pražském souboru. Proto je jí v knize věnován největší prostor a čtyřmi texty je rovněž připomenuta konference Praha – Budoucnost historického města, na jejíž organizaci se Baše významně podílel.

Téma suburbií, tedy toho, co je mezi městem a venkovem, poznal z první ruky již při své stáži v Detroitu v letech 1969–1970. Téma, jehož hodnotová relativita dnes dostihla Ameriku, vedlo Bašeho k širším úvahám nad rozdílem americké a evropské tradice sídel. Suburbanizaci se věnoval v řadě teoretických prací (do knihy zařazujeme shrnující text *Proces suburbanizace* z roku 2004).

Podobně ucelený pohled jako na Pražskou památkovou rezervaci přivedl Bašeho v případě venkova k obecnějším otázkám, obsaženým ve vynikajícím textu *Tvořivost v nové situaci* z roku 2003, možná nejpod-

